

Sygn. akt III Ca 57/13

POSTANOWIENIE

Dnia 27 listopada 2013r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, Wydział III Cywilny Odwoławczy w składzie

następującym:

Przewodniczący - Sędzia: SO Mieczysław H. Kamiński

Sędzia SO Zofia Klisiewicz (sprawozdawca)

Sędzia SR del. Agnieszka Poręba

Protokolant: sekr. sąd. Anna Burnagiel

po rozpoznaniu w dniu 27 listopada 2013r.

na rozprawie

sprawy z wniosku R. H.

przy uczestnictwie A. H. (1)

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji uczestniczki

od postanowienia wstępnego Sądu Rejonowego w Limanowej

z dnia 25 września 2012 r., sygn. akt I Ns 778/10

p o s t a n a w i a :

oddalić apelację.

Sygn. akt III Ca 57/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem wstępnym z dnia 25.09.2012 r. sygn. akt I Ns 778/10 Sąd Rejonowy w Limanowej w sprawie z wniosku R. H. przy uczestnictwie A. H. (1) o podział majątku wspólnego, oddalił wniosek uczestniczki o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym (pkt I) oraz uzgodnił treść ksiąg wieczystych nr KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...) prowadzonych przez Sąd Rejonowy w Limanowej, w ten sposób, że w działach II wszystkich wymienionych wyżej ksiąg w miejsce dotychczasowego właściciela A. H. (1) nakazał wpisać A. H. (1) w 1/2 części oraz R. H. w 1/2 części (pkt II ppkt 1-5).

Sąd Rejonowy ustalił, że wnioskodawca oraz uczestniczka zawarli związek małżeński w dniu 8.07.1972 r. Umową majątkową małżeńską z dnia (...) r., Rep. A (...) strony wprowadziły w swoim związku ustrój rozdzielności majątkowej małżeńskiej w miejsce wspólności ustawowej małżeńskiej. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 23.03.2007 r., sygn. akt I C 759/06 małżeństwo stron zostało rozwiązane przez rozwód z wyłącznej winy R. H.. Z małżeństwa strony posiadają dwoje pełnoletnich dzieci: A. H. (2) i D. H. (1). Wnioskodawca R. H. posiada jedno dziecko przedmałżeńskie oraz 14-letnią pozamałżeńską córkę D. H. (2), pochodzącą z jego związku konkubenckiego z A. W..

W chwili zawarcia małżeństwa A. H. (1)kończyła studia, natomiast R. H.pracował jako restaurator starych fortepianów i stroiciel instrumentów oraz prowadził prywatny zakład usługowy w L.. Małżonkowie mieszkali najpierw w O., potem od 1976 r. w L., a następnie w mieszkaniu w Ł.przy ośrodku zdrowia, które to mieszkanie uczestniczka już po ustaniu wspólności wykupiła i mieszka w nim do dzisiaj. Relacje małżeńskie układały się między stronami dobrze, w pierwszych latach mieszkali na stałe razem, mieli wspólne pieniądze, wspólnie dokonywali zakupów. A. H. (1)poza pracą w publicznej przychodni, od początku miała też zgłoszony prywatny zakład stomatologiczny. Wnioskodawca świadczył usługi na rzecz różnego rodzaju podmiotów publicznych i instytucji oraz zleceniodawców prywatnych. Instrumenty do renowacji i strojenia były przywożone do jego zakładu w L., wnioskodawca jeździł też wykonywać prace do wielu innych miejscowości w całym regionie. Jego zarobki były wówczas wysokie. W 1980 r. wnioskodawca wystawił zakładom uspołecznionym rachunki na łączną kwotę około 203.000 zł. W 1980 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej wynosiło 6 040 zł, tj. 72.480 zł rocznie, zaś przeciętne płace netto w państwowej gospodarce uspołecznionej w 1980 r. w dziale ochrona zdrowia i oświata wynosiły tylko 4.719 zł miesięcznie, tj. 56.628 zł rocznie.

W 1981 r. wnioskodawca wyjechał do B. Zachodniego, gdzie pracował jako stroiciel i serwisant instrumentów muzycznych. Za strojenie jednego fortepianu otrzymywał wówczas około 250 marek niemieckich. Miał też pracownię, w której remontował i odnawiał stare fortepiany. W początkowym okresie jego ówczesne zarobki były bardzo dobre, znacząco wyższe od przeciętnych dochodów w Polsce. W B. mieszkał na przeciętnym standardzie. Zarobione pieniądze przysyłał żonie przez inne osoby albo przywoził osobiście. Części dewiz nie zgłaszał przy kontroli celnej. W 1988 r. zgłosił przy odprawie celnej przywóz do Polski dewiz w kwotach: 2.600 DM, 3.500 DM, 1500 DM, 500 \$ i 1500 DM. Mieszkając w B. wnioskodawca odwiedzał rodzinę w Polsce z okazji świąt i w wakacje. Po 1989 r. przejeżdżał do Polski raz na dwa miesiące, czasem raz w miesiącu. Z Niemiec wnioskodawca przywoził też instrumenty muzyczne i różnego rodzaju towary wówczas w Polsce deficytowe i handlował nimi, dorabiając przez to dodatkowe pieniądze. W 1985 r. zgłosił do odprawy celnej towary, w tym elektronikę na łączną kwotę 29.000 zł. Wnioskodawca przywoził do Polski także towary, nie zgłaszane do kontroli celnej. Przekazywał je również za pośrednictwem znajomych, którzy odwiedzali go w Niemczech. W Polsce pieniądze zostawiane były uczestniczce, towary zaś zawożone bezpośrednio do S. bądź zostawiane w domu stron w L..

W czasie pobytu wnioskodawcy w Niemczech utrzymaniem domu i dzieci zajmowała się uczestniczka. Głównie na bieżące utrzymanie przeznaczala też zarobione przez siebie pieniądze. W 1996 r. wzięła pożyczkę na remont domu, który otrzymała po rodzicach. W domu tym naprawiła dach, następnie nieruchomość sprzedala około 2000 r. Pieniądze zarobione przez wnioskodawcę w Niemczech miały być przeznaczone na inwestycje w S.. Do domu letniskowego w S. uczestniczka też robiła zakupy w zakresie wyposażenia, zdarzało się, że w czasie pobytu wnioskodawcy w Niemczech płaciła za usługi wykonywane w S.. Głównym inwestorem był jednak wnioskodawca. Wspólnie inwestowali też w wyposażenie mieszkania w Ł.. Przebywając w Niemczech wnioskodawca interesował się postęпами córek, chwalił się nimi, przysyłał dzieciom paczki żywnościowe. Córki i żona były kilka razy u wnioskodawcy w Niemczech. Dzieci były u niego meldowane. Dwukrotnie całą rodziną wyjeżdżali na wczasy do Bułgarii. Do sprawy rozwodowej żona nigdy nie miała do wnioskodawcy jakichkolwiek pretensji o alimenty lub zaspokajanie potrzeb rodziny.

Po zakupie w 1986 r. działki i domku letniskowego w S., wnioskodawca inwestował w te nieruchomości. Do domku letniskowego wnioskodawca dobudował murowaną rotundę i zrobił podpiwniczenie. Inwestycje te były robione przed zakupem kolejnych działek w latach 90-tych. Usługi ślusarskie w budynku letniskowym na nieruchomościach w S. wykonywał na zlecenie wnioskodawcy A. C.. Za usługi otrzymał od wnioskodawcy zapłatę gotówką. W latach 1990-1994 na zlecenie wnioskodawcy ogrodzenie w S. wykonywał K. W. (1). Część tych prac wykonana została przez K. W. (1) w zamian za urządzenia i przyrządy przywiezione dla niego przez wnioskodawcę z Niemiec.

Na działkach zakupionych w latach 90-tych stał blaszany garaż. Połowę tej budowli wnioskodawca kazał wyburzyć i wymurować w to miejsce rotundę. Inwestycja była realizowana przez A. T..

Wnioskodawca przywoził do domku letniskowego różnego rodzaju sprzęt na jego wyposażenie, a także urządzenia do pracy, takie jak: betoniarka, taśmociąg, mały traktor „(...)”. Specjalnie do tego celu wnioskodawca zakupił samochód dostawczy.

Na podstawie umowy z dnia 10.07.1986 r., Rep. A (...)zawartej z Z. D.działającą przez pełnomocnika wnioskodawca R. H.i uczestniczka A. H. (1)nabyli za środki pochodzące z majątku wspólnego i na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej działkę nr (...)o pow. 0,06 ha wraz z zabudowaniami położoną w S.gm. K.. W dziale II KW (...)prowadzonej dla tej nieruchomości ujawniono jako właściciela wyłącznie uczestniczkę A. H. (1). W dniu 30.12.1986 r. wnioskodawca R. H.złożył pisemne oświadczenie, że nieruchomość ta stanowi majątek odrębny żony A. H. (1).

Na podstawie umowy z dnia 28.03.1995 r., Rep. A (...)zawartej z W. P., wnioskodawca R. H.i uczestniczka A. H. (1)nabyli za środki pochodzące z majątku wspólnego i na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej działkę nr (...)o pow. 0,03 ha położoną w S.gm. K.. W dziale II KW (...)prowadzonej dla tej nieruchomości ujawniono jako właściciela wyłącznie uczestniczkę A. H. (1).

Na podstawie umowy z dnia 8.08.1995 r., Rep. A (...), zawartej z W. K. (1)i R. K.wnioskodawca R. H.i uczestniczka A. H. (1)nabyli za środki pochodzące z majątku wspólnego i na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej działkę nr (...)o pow. 0,03 ha położoną w S.gm.K.. W dziale II KW (...)prowadzonej dla tej nieruchomości ujawniono jako właściciela wyłącznie uczestniczkę A. H. (1).

Na podstawie umowy z dnia 16.08.1995 r., Rep. A (...)zawartej z R. P.i Z. P.wnioskodawca R. H.i uczestniczka A. H. (1)nabyli za środki pochodzące z majątku wspólnego i na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej działkę nr (...)o pow. 0,04 ha położoną w S.gm. K.. W dziale II KW (...)prowadzonej dla tej nieruchomości ujawniono jako właściciela wyłącznie uczestniczkę A. H. (1).

Na podstawie umowy z dnia 16.08.1995 r., Rep. A (...)zawartej ze S. P.i H. P.wnioskodawca R. H.i uczestniczka A. H. (1)nabyli za środki pochodzące z majątku wspólnego i na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej działkę nr (...)o pow. 0,05 ha położoną w S.gm. K.. W dziale II KW (...)prowadzonej dla tej nieruchomości ujawniono jako właściciela wyłącznie uczestniczkę A. H. (1).

O zakupie nieruchomości w S. decydował w zasadzie sam wnioskodawca, sam także prowadził negocjacje z poszczególnymi kontrahentami, załatwiał formalności, ustalał cenę i finansował większość płatności.

Obecną partnerką A. W. wnioskodawca R. H. poznał w 1995 r. Para zamieszkała razem w B., gdzie do dzisiaj prowadzi wspólne gospodarstwo domowe, a w 1997 r. narodziła się im córka D.. Wnioskodawca był już wtedy na emeryturze, w dalszym ciągu jeździł do Polski, inwestował pieniądze w nieruchomości w S., część pieniędzy w dalszym ciągu przeznaczał na rodzinę w Polsce. Po podpisaniu intercyzy małżeńskiej uczestniczka oraz dzieci w Polsce przestały utrzymywać z wnioskodawcą kontakt. O tym, że wnioskodawca ma w B. konkubinę i córkę pozamałżeńską, uczestniczka dowiedziała się w 2005 r. Obecnie od 2007 r. wnioskodawca pobiera emeryturę w wysokości 300 euro i zasiłek socjalny 180 euro. Konkubina wnioskodawcy osiąga dochód w wysokości 800 euro miesięcznie i w całości przeznacza go na bieżące utrzymanie. Wnioskodawca jest właścicielem piętnastoletniego samochodu, nie posiada oszczędności, mieszkanie w Niemczech wynajmuje. Poza spornymi nieruchomościami nie posiada majątku w Niemczech ani w Polsce.

Na tle tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy uznał, iż nie ma podstaw do ustalenia nierównych udziałów byłych małżonków w ich majątku wspólnym (90% dla uczestniczki i 10% dla wnioskodawcy) z uwagi na niespełnienie przesłanek z art. 43 § 2 kro. W ocenie Sądu uczestniczka nie udowodniła, aby nakłady na składniki majątku dorobkowego zostały poczynione w przeważającej mierze z jej majątku odrębnego, a także nie udowodniła okoliczności, że wnioskodawca przyczynił się w mniejszym niż ona stopniu do powstania tego majątku, bowiem przez czas trwania wspólności majątkowej ustawowej obydwójce zarabiali na utrzymanie rodziny, a składniki majątkowe nabywane były z dochodów osiąganych przez byłych małżonków. W ocenie Sądu nie zaistniały także ważne przyczyny

uzasadniające przyjęcie nierównych udziałów, gdyż postawa wnioskodawcy przez czas trwania małżeństwa nie była na tyle naganna, by uzasadniała przyjęcie, iż zaniedbywał on obowiązki rodzinne, nie inwestował we wspólnie tworzony majątek, a osiągnane dochody przeznaczał w głównej mierze na własne potrzeby. Wspólne zamieszkanie z konkubiną, a następnie utrzymywanie pozamałżeńskiego dziecka nastąpiło już po zgromadzeniu głównych i najbardziej wartościowych składników majątkowych byłych małżonków, tj. po roku 1995 r. (data nabycia ostatniej nieruchomości).

Z kolei uzgadniając treść ksiąg wieczystych prowadzonych dla spornych nieruchomości Sąd oparł się na treści art. 32 kro, w brzmieniu obowiązującym przed 2005 r., uznając, że nabywane w drodze kupna nieruchomości weszły w skład majątku wspólnego, gdyż strony nie zawierały umów małżeńskich, zaś zawarte w aktach notarialnych oświadczenia – na podstawie których przeniesiona była własność przedmiotowych nieruchomości – nie mogą podważyć zapisów ustawowych regulujących kwestię majątku wspólnego i odrębnego małżonków przez czas trwania wspólności małżeńskiej. Skoro zatem nieruchomości te należały do obojwojga małżonków, a z zapisów ksiąg wieczystych, w których te nieruchomości są ujawnione, wynika własność tylko jednego z nich, to zasadnym w ocenie Sądu Rejonowego było nakazanie dokonania zmiany w działach II wszystkich ksiąg wieczystych, stosownie do ustalonych przez Sąd relacji właścicielskich. W tej kwestii Sąd Rejonowy odwołał się także do oświadczenia z dnia 23.12.2002 r. sporządzonego przez A. H. (1), gdzie przyznała, że nieruchomości w S. zostały zakupione do majątku wspólnego małżonków za pieniądze zarobione przez wnioskodawcę w Niemczech.

Powyższe postanowienie zaskarżyła uczestniczka apelacją, w której wniosła o jego zmianę przez oddalenie wniosku o uzgodnienie treści ksiąg wieczystych z rzeczywistym stanem prawnym oraz przez uwzględnienie wniosku o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym, ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Limanowej do ponownego rozpoznania.

Skarżąca zarzuciła:

- naruszenie przepisów postępowania;

1. art. 244 § 1 kpc w zw. z art. 252 kpc i 233 kpc przez przyjęcie że nieruchomości zostały zakupione do majątku wspólnego wbrew treści oświadczeń zawartych w aktach notarialnych mających walor dokumentów urzędowych,

2. art. 233 kpc przez błędną ocenę materiału dowodowego (w tym błędną i niezasadną ocenę zeznań świadków A. B., D. H. (1) i A. H. (2)) prowadzącą do błędnych ustaleń faktycznych: przez uznanie oświadczeń wnioskodawcy zawartych w aktach notarialnych za nieprawdziwe i przyjęcie nabycia nieruchomości do majątku wspólnego stron, w szczególności z pieniędzy uzyskiwanych przez wnioskodawcę w Niemczech, przez przyjęcie, że większa części wysokich dochodów wnioskodawcy zarobionych w Polsce i Niemczech była przeznaczana na rodzinę i inwestycje w Polsce i że wnioskodawca przyczynił się do powstania majątku wspólnego w równym stopniu,

3. art. 299 kpc w zw. z art. 32 ust. 1 w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, tj. naruszenie zasady równości stron poprzez przeprowadzenie dowodu z dokumentu datowanego na 23.12.2002 r. przedstawionego w sprawie przez wnioskodawcę uczestniczce w taki sposób, że nie mogła się z nim zapoznać i ustosunkować do twierdzeń wnioskodawcy,

4. art. 207 § 3 kpc przez dopuszczenie dowodów przedstawionych przez wnioskodawcę na rozprawie (w szczególności oświadczenie z dnia 23.12.2002 r.), pomimo zobowiązania przez sąd we wcześniejszym stadium postępowania do przedstawienia wszystkich twierdzeń i dowodów pod rygorem pominięcia ich w przyszłości,

- naruszenie przepisów prawa materialnego;

1. art. 10 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece w zw. z art. 32 kro w zw. z art. 33 kro w brzmieniu sprzed zmiany w 2004 r. przez uzgodnienie treści ksiąg wieczystych zgodnie z twierdzeniami wnioskodawcy,

2. art. 43 kro przez oddalenie wniosku uczestniczki o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym, pomimo istnienia przyczyn uzasadniających takie ustalenie.

Wnioskodawca wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W postępowaniu apelacyjnym Sąd Okręgowy dopuścił dowód z akt Ds. 1708/12 Prokuratury Rejonowej w Limanowej, w szczególności ze znajdującej się w nich opinii grafologicznej biegłego W. K. (2), na okoliczność wniosków zawartych w tej opinii, z których wynika, że podpis pod oświadczeniem z dnia 23.12.2002 r. został nakreślony przez A. H. (1) (k. 130 – 139 akt Ds. 1708/12).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja uczestniczki jest niezasadna.

Sąd Okręgowy podziela ocenę materiału dowodowego dokonaną przez Sąd Rejonowy, jak również zgadza się i przyjmuje za własne dokonane w jej wyniku ustalenia faktyczne, poza ustaleniami dokonanymi na podstawie oświadczenia uczestniczki z dnia 23.12.2002 r., eliminując tym samym ten dokument z materiału dowodowego, będącego podstawą poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych. W ocenie Sądu Okręgowego nawet gdyby się okazało – zgodnie z oczekiwaniami apelującej – że dokument został spreparowany przez wnioskodawcę, lub przeciwnie – gdyby okazało się, że w całości jest autentyczny i prawdziwy, to nie zmienia on oceny prawnej, jaka powinna być dokonana w niniejszej sprawie. Pozostały materiał dowodowy jest bowiem na tyle kompletny i wiarygodny, że pozwala on na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy, nawet z pominięciem przedmiotowego środka dowodowego. Ponadto nawet przyjmując, że uczestniczka złożyła zawarte w nim oświadczenie, to nie stanowi ono niczego innego jak to, że złożyła takie oświadczenie, bowiem kwestia nabywania składników majątkowych przez małżonków do określonego majątku jest rozpatrywana wedle obowiązujących przepisów, a nie według oświadczeń któregokolwiek z nich, o czym będzie jeszcze mowa w dalszej części uzasadnienia. Przyjąć zatem należy, że prawdziwość bądź nieprawdziwość przedmiotowego oświadczenia może mieć wpływ na odpowiedzialność karną wnioskodawcy, ale nie ma przesądzającego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, dlatego też Sąd Okręgowy odmówił dopuszczenia wnioskowanych przez uczestniczkę w trakcie postępowania apelacyjnego dalszych dowodów na okoliczność badania tego dokumentu.

Ponadto trafnie zarzuca apelująca, iż dopuszczenie w sprawie przez Sąd Rejonowy dowodu w postaci oświadczenia z dnia 23.12.2002 r. odbyło się z naruszeniem przepisów procedury cywilnej, gdyż wnioskodawca złożył ten dokument w trakcie przesłuchania uczestniczki, nie pozwalając wcześniej jej się z nim zapoznać, zaś Sąd tego samego dnia zamknął rozprawę i wydał postanowienie wstępne (powołując się potem w uzasadnieniu na owo oświadczenie), pozbawiając uczestniczkę możliwości przygotowania się i ustosunkowania się do twierdzeń wnioskodawcy w związku z tym dokumentem wywodzonych. W tym zakresie zarzut okazał się zasadny, jednakże to naruszenie nie miało ostatecznie wpływu na treść rozstrzygnięcia w sprawie, a tylko takie uchybienia proceduralne mogą uzasadniać zmianę bądź uchylenie wydanego w sprawie orzeczenia. O wpływie owego błędu nie może przesądzać fakt, iż Sąd powołał się na przedmiotowe oświadczenie w uzasadnieniu, bowiem ustalenie faktów miało miejsce także na podstawie szeregu innych dowodów, a uwzględnienie bądź nie w materiale dowodowym oświadczenia nie ma wpływu na ocenę Sądu w tym zakresie. Słuszność powyższego zarzutu nie mogła zatem przesądzić o niniejszym rozstrzygnięciu.

Odnosząc się z kolei do zarzutu niewłaściwej oceny materiału dowodowego przez Sąd I Instancji i w konsekwencji błędnego ustalenia stanu faktycznego, należy stwierdzić, iż jest to jedynie polemika strony niezadowolonej z rozstrzygnięcia z prawidłowymi ustaleniami Sądu. Sąd Rejonowy miał do dyspozycji szerokie spektrum dowodowe. W sprawie przedstawiono szereg dokumentów, przesłuchano wielu świadków. Ocena dowodów dokonana przez Sąd Rejonowy jest prawidłowa. W szczególności nie zasługują na uwzględnienie zarzuty apelującej odnośnie niewłaściwej oceny zeznań A. B., D. H. (1) i A. H. (2). Zeznania te wyraźnie były skierowane przeciwko wnioskodawcy, miały duże negatywne zabarwienie emocjonalne w stosunku do niego, co – pomijając kwestię przyczyn tego stanu –

miało wpływ na brak ich obiektywności. Uczestniczka, a także córki stron czując się oszukane i wykorzystane miały żal do wnioskodawcy, a zatem ich zeznania odzwierciedlały tylko to co było negatywne dla wnioskodawcy. Ocena Sądu te okoliczności musiała uwzględniać i odwołując się do ich niespójności z zeznaniami pozostałych świadków, którzy nie znając się wzajemnie, potwierdzali – każdy na swój sposób – okoliczności istotne w sprawie, a przeczące stanowisku uczestniczki. Nie można było zatem, w świetle powyższych okoliczności, uznać za wiarygodne zeznania córek stron oraz siostry uczestniczki, przyjmując zarazem, że wszyscy pozostali świadkowie (11 osób) mówili nieprawdę. Oczywiście kwestia ilości świadków nie ma w tym wypadku znaczenia, ale świadkowie ci nie dość, że niejednokrotnie nie znali się, pochodzili z różnych stron (niektórzy jak np. świadek D., mieszkali zagranicą), ich spostrzeżenia pochodziły z różnych okresów czasu, to składając ich zeznania w jedną całość, można wykreować obraz małżeństwa stron w takim kształcie jaki został przyjęty przez Sąd Rejonowy. Na tę ocenę wpływa także fakt, iż niektórzy świadkowie, jak np. K. W. (2), co słusznie zauważył Sąd, znał obie strony konfliktu i wyraźnie unikał opowiadania się po którejkolwiek ze stron. Ponadto zeznania A. B. nie korelują w niektórych przypadkach z zeznaniami uczestniczki (np. kwestia depozytu) oraz nie znajdują potwierdzenia w innym materiale dowodowym (np. kwestia kredytów zaciąganych przez uczestniczkę). Natomiast zeznania córek uczestników nie miały znaczenia w kwestii nabywania przez uczestniczkę nieruchomości, z uwagi na brak ich wiedzy w tym temacie.

Niektóre z okoliczności przedstawionych przez świadków, czy też przez wnioskodawcę znalazły potwierdzenie w innym, nieosobowym materiale dowodowym, który (poza omówionym już oświadczeniem uczestniczki) nie był kwestionowany przez strony. Są to: zaświadczenia instytucji, umowy zlecenia wykonania usług, faktury, rachunki, artykuły z gazet i inne umieszczone na kartach 150-336 (dopuszczone przez sąd jako dowód) i 449-451, dowody odprawy celnej (k.98 -101), rachunki na materiały budowlane (k. 88-97, 102-103).

Powyższe prowadzi do wniosku, iż Sąd dokonując oceny zgromadzonego materiału dowodowego nie naruszył dyspozycji art. 233 § 1 kpc. Jak podkreśla się w orzecznictwie (m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28.05.2013 r. VI ACa 1466/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9.05.2013 r. VI ACa 1379/12) skuteczne naruszenie przez sąd art. 233 kpc może polegać tylko na takiej argumentacji, która podważa przede wszystkim logikę w działaniu sądu. Jeśli bowiem z materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dawały się wysnuć wnioski odmienne. Jedynie wówczas, gdy brak jest logiki w wysnuwaniu wniosków ze zgromadzonego materiału dowodowego lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza reguły logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona. Apelująca nie przedstawiła takich argumentów, które zgodnie z powyższym wywodem mogłyby zakwestionować prawidłowość rozumowania dokonanego przez Sąd wydający zaskarżone orzeczenie. Należy w tym miejscu przytoczyć także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17.10.2003 r., IV CK 283/02, LEX nr 602280, z treści którego wynika, że w świetle art. 233 § 1 kpc, przy zróżnicowanym i sprzecznym co do treści materiale dowodowym, o treści ustaleń faktycznych decyduje ostatecznie przekonanie sądu. Jeżeli w sprawie istnieją dwie grupy przeciwstawnych dowodów, ustalenia faktyczne z konieczności muszą pozostać w sprzeczności z jedną z nich. W takiej sytuacji, sąd orzekający w ramach i granicach swobodnej oceny dowodów ma prawo eliminacji pewnych dowodów, poprzez uznanie, że pozbawione są one wiarygodności, albo, że nie są istotne. Jeżeli przy tym stanowisko swoje w zakresie dokonanych wyborów uzasadni w sposób zgodny z intencją art. 233 § 1 kpc, to nie dopuszcza się jego naruszenia.

Przechodząc zaś do dalszych rozważań natury prawnej należy stwierdzić, że słusznie Sąd Rejonowy zastosował w niniejszej sprawie instytucję orzeczenia wstępnego, do czego upoważniały go przepisy kodeksu postępowania cywilnego, tj.: art. 567 § 2 kpc, w zw. z art. 685 kpc i 618 § 1 kpc (na zasadzie odwołania zawartego w art. 567 § 3 kpc).

Kwestię udziałów w majątku wspólnym małżonków reguluje przepis art. 43 kro. Zgodnie z treścią § 1 w/w przepisu ustawy, udziały w tym majątku są równe dla każdego z małżonków (oczywiście chodzi o kwestię udziałów po ustaniu wspólności majątkowej). Jest to domniemanie prawne, które jednak, jak każde domniemanie, może być obalone. Taką możliwość w niniejszym przypadku przewiduje przepis art. 43 § 2 kro, stanowiący, że z ważnych powodów każdy z

małżonków może żądać, ażeby ustalenie udziałów w majątku wspólnym nastąpiło z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z nich przyczynił się do powstania tego majątku.

Równość udziałów jest zatem zasadą, od której można czynić wyjątki w przypadkach wskazanych w ustawie, tj. w art. 43 § 2 kro. Jak słusznie zaznaczył Sąd Rejonowy, odstępstwo od tej generalnej zasady może być uczynione jeżeli: po pierwsze – każdy z małżonków inaczej przyczynił się do stworzenia majątku wspólnego i po drugie – istnieją ważne powody ku temu ustaleniu. Z brzmienia tego przepisu jednoznacznie wynika, że nawet jeżeli małżonkowie w nierównym stopniu przyczyniali się do powstania tego majątku, to możliwość ustalenia tego faktu istnieje tylko i wyłącznie wtedy, jeżeli za takim ustaleniem przemawiają ważne powody. Inaczej mówiąc, nawet jeżeli małżonkowie nierównomiernie przyczyniali się do gromadzenia majątku wspólnego (np. jeden z małżonków nie pracował zawodowo tylko prowadził dom), to jeżeli nie istnieją ważne powody – brak też podstaw do ustalenia odmiennych niż równe udziały małżonków w tym majątku. Podkreślał to także Sąd Najwyższy, stwierdzając (m.in. w postanowieniu z dnia 26.11.1973r., III CRN 227/73 oraz w postanowieniu z dnia 30.11.1972 r. III CRN 235/72), że odejście od zasady równych udziałów możliwe jest jedynie wtedy, gdy małżonek przeciwko któremu skierowane jest żądanie, w sposób uporeczywy i rażący nie przyczynia się do powiększenia majątku wspólnego stosownie do swych sił i możliwości zarobkowych.

W niniejszej sprawie brak podstaw do zastosowania wyjątku od wspomnianej zasady. Jak wynika z materiału dowodowego, w małżeństwie stron nie zaistniała przedstawiana wyżej sytuacja uporeczywego i rażącego nieprzyczyniania się do powiększenia majątku wspólnego przez wnioskodawcę. Uczestniczka posiadała stałą i dość dochodową pracę, jednakże okoliczność, że wnioskodawca stałej pracy nie miał, nie przesądza o tym, że nie przyczyniał się do gromadzenia majątku. Ze zgromadzonych dokumentów wynika, że do czasu zamieszkiwania w Polsce wnioskodawca osiągał dochody i to dochody, które na tamten czas można określić jako dobre i przekraczające dochody wykazywane przez uczestniczkę. W tym czasie małżeństwo stron układało się poprawnie, co wynika z faktu, że uczestniczka nie podejmowała żadnych działań, które dawałyby podstawę do uznania, że wnioskodawca nie wywiązuje się należycie z małżeńskich obowiązków finansowych. Taka sytuacja istniała również po wyjeździe wnioskodawcy do Niemiec, przynajmniej do nabycia wszystkich nieruchomości w S., a można także przyjąć, że do czasu zniesienia wspólności małżeńskiej ustawowej. Okoliczność ta jednoznacznie wynika z zeznań świadków wnioskowanych przez wnioskodawcę oraz z dokumentacji znajdującej się w aktach sprawy. Nie ma podstaw do twierdzenia, iż wnioskodawca marnotrawił majątek, bądź nie przyczyniał się do jego powstania i powiększenia, stosownie do swoich sił i możliwości. Uczestniczka miała stały dochód, a wnioskodawca był artystą, zarabiał w taki sposób, w jaki jest to właściwe dla jego branży, nie uchylał się od pracy, nie trwonił zarobionych przez siebie pieniędzy. Z tego też względu nie było podstaw do uznania, że zaistniały podstawy do zastosowania art. 43 § 2 kro.

Wprawdzie po 1997 r. niewątpliwie część swoich dochodów wnioskodawca przeznaczał na utrzymanie swojej konkubiny i pozamałżeńskiej córki – zaś kwestię przyczyniania się do powiększenia majątku dorobkowego małżonków rozpatruje się biorąc pod uwagę ogólny czas trwania wspólności – niemniej jednak zauważyć należy, iż majątek małżonków podlegający podziałowi w zasadzie ukształtował się wcześniej, gdyż zakup ostatniej nieruchomości w jego skład wchodzącej, miał miejsce w 1995 r., w związku z tym, okoliczność ta nie ma większego znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Jeżeli zaś chodzi o drugą kwestię, mianowicie elementy tworzące majątek wspólny stron, to także należy podzielić stanowisko Sądu Rejonowego, zaliczające nieruchomości opisane w KW (...), KW (...), KW (...), KW (...), KW (...) prowadzonych przez Sąd Rejonowy w Limanowej, do majątku wspólnego małżonków.

Istniejąca między małżonkami – wnioskodawcą a uczestniczką wspólność majątkowa ustała w dniu 12.09.2003 r., w tym dniu bowiem strony zawarły umowę wprowadzającą w ich stosunki majątkowe ustrój rozdzielności. W związku z tym w kwestiach dotyczących ustalania majątku wspólnego małżonków z czasów trwania wspólności małżeńskiej będą miały zastosowanie przepisy art. 32 kro i art. 33 kro w brzmieniu sprzed 20.01.2005 r.

Zgodnie z treścią art. 32 § 1 kro, dorobkiem małżonków są przedmioty majątkowe nabyte w czasie trwania wspólności ustawowej przez oboje małżonków lub przez jednego z nich. W szczególności stanowią dorobek małżonków pobrane wynagrodzenie za pracę i za inne usługi świadczone osobiście przez któregokolwiek z małżonków oraz dochody z majątku wspólnego, jak również z odrębnego majątku każdego z małżonków (art. 32 § 2 kro).

Stosownie do treści art. 33 kro odrębny majątek każdego z małżonków stanowią:

1. przedmioty majątkowe nabyte przed powstaniem wspólności ustawowej;
2. przedmioty majątkowe nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę, chyba że spadkodawca lub darczyńca inaczej postanowił;
3. przedmioty majątkowe nabyte ze środków uzyskanych w zamian za przedmioty wymienione w dwóch punktach poprzedzających;
4. przedmioty majątkowe służące wyłącznie do zaspokajania osobistych potrzeb jednego z małżonków;
5. przedmioty majątkowe służące do wykonywania zawodu, jeżeli zostały nabyte ze środków należących do odrębnego majątku małżonka wykonywającego ten zawód; nie dotyczy to jednak przedmiotów służących do prowadzenia gospodarstwa rolnego lub przedsiębiorstwa;
6. prawa niezbywalne;
7. przedmioty uzyskane z tytułu odszkodowania za uszkodzenie ciała lub wywołanie rozstroju zdrowia albo z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę; nie dotyczy to jednak renty należnej poszkodowanemu małżonkowi z powodu całkowitej lub częściowej utraty zdolności do pracy zarobkowej albo z powodu zwiększenia się jego potrzeb lub zmniejszenia widoków powodzenia na przyszłość;
8. wierzytelności o wynagrodzenie za pracę lub za inne usługi świadczone osobiście przez jednego z małżonków;
9. przedmioty majątkowe uzyskane z tytułu nagrody za osobiste osiągnięcia jednego z małżonków;
10. prawa autorskie twórcy, prawa twórcy wynalazku, wzoru lub projektu racjonalizatorskiego.

Treść w/w przepisów ustawy stanowi, że każdy składnik majątkowy nabyty przez któregokolwiek z małżonków w trakcie trwania wspólności ustawowej, należy do majątku wspólnego małżonków (art. 32 § 1 kro), chyba, że należy do składników majątkowych wymienionych art. 33 kro. Artykuł 33 kro zawiera numerus clausus składników majątku osobistego. Oznacza to, że do tego majątku mogą przynależeć jedynie te przedmioty, które zostały wyraźnie wymienione w art. 33 kro. Wszystkie pozostałe składniki majątkowe wchodzą w skład majątku wspólnego. Treść tych przepisów ustawy przyjmuje jako zasadę reżim ustawowej wspólności majątkowej, z której można skonstruować domniemanie faktyczne, według którego określone rzeczy nabyte tylko przez jednego z małżonków wchodzą w skład ustawowej wspólności małżeńskiej, natomiast nabycie określonej rzeczy z majątku odrębnego małżonka musi wynikać wyraźnie nie tylko z oświadczenia współmałżonka, ale także i przede wszystkim z całokształtu okoliczności istotnych prawnie, z punktu widzenia przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Dla przynależności przedmiotu majątkowego do majątku wspólnego nie ma zatem znaczenia czy stroną czynności prawnej, której skutkiem jest nabycie przedmiotu majątkowego, są oboje małżonkowie czy jedno z nich. O tym czy nabyty przedmiot przez jedno z małżonków stanie się składnikiem majątku wspólnego, decydują okoliczności obiektywne wymienione w art. 32 § 1 kro w zw. z art. 33 kro. Nie ma przesądzającego znaczenia jednostronne oświadczenie małżonka, będącego stroną czynności prawnej.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że uczestniczka nie obaliła domniemania z art. 32 § 1 kro, co do działek objętych przedmiotowymi księgami wieczystymi.

Sporne działki zostały nabyte w 1986 r. i w 1995 r. i nie stanowią przedmiotów majątkowych nabytych w sposób określony w art. 33 kro.

Okoliczność, że małżonkowie mają swobodną wolę zawierania czynności prawnych (składania oświadczeń woli), to muszą podejmować te czynności (składać oświadczenia woli) w taki sposób, w jaki pozwala im na to obowiązujące prawo. Nie może zatem małżonek skutecznie oświadczyć, że majątek nabywany podczas trwania wspólności małżeńskiej nabywa tylko dla siebie, bowiem nie dają mu takiego upoważnienia przepisy prawa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2.03.2012 r., II CSK 363/11, wyrok Sądu Najwyższego z 7.07.2011 r. II CSK 651/10). Oświadczenia powyższe zatem po pierwsze: nie wywierają żadnych skutków prawnych, po drugie: traktować należy je jako oświadczenia wiedzy, nawet jeżeli są zawarte w akcie notarialnym. Można oczywiście dowodzić, iż określony składnik majątkowy został nabyty z majątku odrębnego małżonka (co miałoby m.in. wpływ na rozliczenia między małżonkami nakładów na majątek wspólny), ale takie nabycie musi wynikać wyraźnie, nie tylko z oświadczenia współmałżonka, ale jak już wyżej podano, z całokształtu okoliczności istotnych prawnie z punktu widzenia przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17.10.2003r., IV CK 283/02).

W świetle całokształtu okoliczności niniejszej sprawy, brak podstaw do przyjęcia, iż uczestniczka nabyła działki objęte przedmiotowymi księgami za pieniądze pochodzące z jej majątku odrębnego. Nie wykazała w szczególności, iż jakkolwiek składnik majątkowy małżonków został nabyty za pieniądze nie pochodzące z dochodów małżonków. Wnioskodawczyni nie udowodniła okoliczności, iż na poczet zakupu pierwszej z działek zlikwidowała depozyt, w szczególności nie wykazała, by taki depozyt posiadała. Gdyby zaś na ten cel zaciągnęła kredyt, to z uwagi na to, że byłby spłacany z majątku wspólnego, to jak wynika z treści art. 32 kro, okoliczność ta przesądzałaby o zaliczeniu ich w poczet majątku wspólnego.

Skoro zatem oświadczenie uczestniczki nie wywarło żadnych skutków prawnych (bo nie mogło takich wyrzucić), to stosując przepis art. 32 kro, nabywane przez uczestniczkę nieruchomości w latach 1986 – 1995, weszły w skład majątku wspólnego małżonków.

Odnosząc się przy tym do zarzutu apelującej, polegającego na naruszeniu art. 244 kpc, 252 kpc i 233 kpc, Sąd Okręgowy odwołuje się do treści postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17.10.2003 r., IV CK 283/02, które stwierdza, że; „Akt notarialny zaświadcza o dokonaniu czynności prawnej (oświadczenia woli) i w tej mierze korzysta z domniemania prawdziwości, oraz domniemania zgodności z prawdą tego, co zostało w nim urzędowo zaświadczone. Z domniemania zgodności z prawdą nie korzystają natomiast inne, zawarte w akcie notarialnym - zgodnie z wolą stron - stwierdzenia, np. oświadczenia wiedzy. Będąc oświadczeniem wiedzy, oświadczenie jednego z małżonków o przynależności nabywanego prawa do jego majątku odrębnego, nie uzyskuje mocy dowodowej należnej dokumentom urzędowym przez fakt złożenia go przed notariuszem i zamieszczenia w akcie notarialnym, a co za tym idzie nie może być uznane za wystarczające dla stwierdzenia, że objęte czynnością prawo majątkowe weszło do tego majątku. Z domniemania zgodności z prawdą oświadczenia w nim zawartego nie korzysta też dokument prywatny z podpisem notarialnie poświadczonym. Uwierzytelnienie podpisu na dokumencie prywatnym nie nadaje mu bowiem charakteru dokumentu urzędowego (art. 245 k.p.c. w zw. z art. 244 k.p.c.)”.

W związku z powyższym nie można czynić skutecznie Sądowi Rejonowemu zarzutu, iż pominął oświadczenia uczestniczki zawarte w aktach notarialnych dla oceny skutków nabycia przedmiotowych nieruchomości.

Reasumując, stwierdzić należy, że w działach II ksiąg wieczystych wpisanie jako właścicielki wyłącznie uczestniczki A. H. (1), było niezgodne z rzeczywistym stanem prawnym i że uwzględnienie wniosku R. H. miało swoje uzasadnienie w treści art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece.

Sąd Okręgowy oddalił wnioski dowodowe zawarte w apelacji, bowiem apelująca nie wykazała, że zachodzą okoliczności z art. 381 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, oddalił ją na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy nie orzekał, bowiem niniejsze postanowienie nie jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie – art. 108 § 1 zd. pierwsze kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc.